

32004L0080

L 261/15

EUROPOS SAJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

2004 8 6

TARYBOS DIREKTYVA 2004/80/EB
2004 m. balandžio 29 d.
dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 308 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi:

(1) Vienas iš Europos bendrijos tikslų – panaikinti tarp valstybių narių kliūtis laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui,

(2) *Cowan* ⁽⁴⁾ byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad tuomet, kai Bendrijos teisės aktas garantuoja fiziniam asmeniui laisvę vykti į kitą valstybę narę, tos laisvės išvada yra to asmens apsauga nuo žalos atitinkamoje valstybėje narėje tokiais pačiomis sąlygomis kaip ir jos piliečiams bei joje gyvenantiems asmenims. Šio tikslo realizavimo dalimi turėtų būti kompensacijos nusikaltimų aukoms palengvinimo priemonės.

(3) Savo 1999 m. spalio 15 ir 16 d. posėdyje Tampere Europos Vadovų Taryba pakvietė parengti būtiniausius nusikaltimų aukų apsaugos standartus, visų pirma dėl nusikaltimų aukų galimybės siekti teisingumo ir jų teisių į kompensaciją už žalą, įskaitant teises išlaidas.

(4) Briuselio Europos Taryba, posėdžiavusi 2004 m. kovo 25 ir 26 d., deklaracijoje dėl kovos su terorizmu pakvietė patvirtinti šią direktyvą iki 2004 m. gegužės 1 d.

(5) 2001 m. kovo 15 d. Taryba patvirtino Pamatinį sprendimą 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose ⁽⁵⁾. Šis sprendimas, pagrįstas Europos Sąjungos Sutarties VI antraštine dalimi, leidžia nusikaltimų aukoms baudžiamajame nagrinėjime reikalauti kompensacijos iš nusikaltėlio.

(6) Nusikaltimų aukoms Europos Sąjungoje turėtų būti suteikta teisė į sąžiningą ir atitinkamą kompensaciją dėl jų

patirtų sužalojimų, neatsižvelgiant į tai, kurioje Europos bendrijos vietoje buvo įvykdytas nusikaltimas.

(7) Ši direktyva įdiegia bendradarbiavimo sistemą, palengvinančią nusikaltimų aukoms gauti kompensaciją esant užsienyje, kuri turėtų veikti remiantis valstybių narių schemomis dėl kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, įvykdytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms. Todėl visose valstybėse narėse turėtų veikti kompensavimo mechanizmas.

(8) Daugelis valstybių narių jau įdiegė tokias kompensavimo schemas, kai kurios iš jų – vykdydamos savo išsipareigojimus pagal 1983 m. lapkričio 24 d. Europos konvenciją dėl kompensacijų smurtinių nusikaltimų aukoms.

(9) Kadangi šioje direktyvoje nurodytos priemonės yra būtinos Bendrijos tikslams pasiekti, o Sutartis nenumato kitų teisių, nei nurodytosios 308 straipsnyje šiai direktyvai patvirtinti, tas straipsnis turėtų būti taikomas.

(10) Nusikaltimų aukos dažnai negalės gauti kompensacijos iš nusikaltėlio, kadangi jis gali neturėti reikiamų lėšų priteis-tai žalai atlyginti arba todėl, kad nusikaltėlio tapatybė nebus nustatyta ar jis nebus patrauktas baudžiamojon atsakomybėn.

(11) Turėtų būti įdiegta bendradarbiavimo tarp valstybių narių institucijų sistema, padėsianti gauti kompensacijas tai atvejais, kai nusikaltimas įvykdytas ne aukos valstybėje narėje.

(12) Ši sistema turėtų užtikrinti, kad nusikaltimų aukos galėtų visuomet kreiptis į instituciją savo gyvenamoje valstybėje narėje ir būtų palengvinti praktiniai ir kalbiniai sunkumai, su kuriais susiduriama užsienyje.

(13) Sistema turėtų aprėpti būtinas priemones, leidžiančias nusikaltimų aukai rasti informaciją, kurios reikia pareiški-mui pateikti, ir veiksmingai bendradarbiauti dalyvaujan-čioms institucijoms.

(14) Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, patvirtintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje kaip pagrindinių Bendrijos teisės aktų prin-cipų.

⁽¹⁾ OL C 45 E, 2003 2 25, p. 69.

⁽²⁾ 2003 m. spalio 23 d. pareikšta nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽³⁾ OL C 95, 2003 4 23, p. 40.

⁽⁴⁾ Byla 186/87, Europos Teismo ataskaitos, 1989 m., p. 195.

⁽⁵⁾ OL L 82, 2001 3 22, p. 1.

- (15) Kadangi tikslo, palengvinti nusikaltimų aukoms kompensacijos gavimą užsienyje, valstybės narės negali iki galo įgyvendinti dėl tarptautinių aspektų ir dėl veiksmų masto ir poveikio, todėl tų tikslų geriau siekti Bendrijos lygiu. Bendrija gali patvirtinti priemones pagal Sutarties 5 straipsnyje išdėstytą subsidiarumo principą. Laikantis minėtame straipsnyje išdėstyto proporcingumo principo, ši direktyva neviršija būtinųjų priemonių ribų tokiems tikslams pasiekti.
- (16) Šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės turėtų būti patvirtintos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽¹⁾,

3. Valstybės narės stengiasi laikytis kuo mažiau administracinių formalumų, būtinų kompensacijos pareiškimo pateikėjui.

4 straipsnis

Informacija potencialiems pareiškėjams

Valstybės narės, bet kokiomis jų nuomone tinkamomis priemonėmis, užtikrina, kad potencialūs kompensacijos pareiškėjai galėtų gauti svarbiausią informaciją apie galimybes pareiškėti kompensacijos.

5 straipsnis

Pagalba pareiškėjui

1. Padedančioji institucija suteikia pareiškėjui 4 straipsnyje nurodytą informaciją ir reikiamas pareiškimo formas pagal vadovą, parengtą pagal 13 straipsnio 2 dalį.

2. Padedančioji institucija pareiškėjo prašymu pateikia jam ar jai bendrąsias gaires ir informaciją apie tai, kaip pareiškimas turėtų būti pildomas ir kokios pagalbinės dokumentacijos gali reikėti.

3. Padedančioji institucija pareiškimo nevertina.

6 straipsnis

Pareiškimų perdavimas

1. Padedančioji institucija nedelsdama perduoda pareiškimą ir bet kokią pagalbinę dokumentaciją sprendžiančiajai institucijai.

2. Padedančioji institucija perduoda pareiškimą naudodama standartinę formą, nurodytą 14 straipsnyje.

3. Pareiškimo ir bet kokios pagalbinės dokumentacijos kalba nustatoma pagal 11 straipsnio 1 dalį.

7 straipsnis

Pareiškimų priėmimas

Gavusi pagal 6 straipsnį perduotą pareiškimą, sprendžiančioji institucija nedelsdama nusiunčia padedančiajai institucijai ir pareiškėjui tokią informaciją:

- nurodo kontaktinį asmenį ir departamentą, atsakingą už klausimo nagrinėjimą;
- patvirtinimą dėl pareiškimo gavimo;
- jei įmanoma, apytiksliai nurodo laiką, per kurį bus priimtas sprendimas dėl pareiškimo.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

KOMPENSACIJOS GAVIMAS UŽSIENYJE

1 straipsnis

Teisė pateikti pareiškimą gyvenamosios vietos valstybėje narėje

Valstybės narės užtikrina, kad tuomet, kai smurtinis tyčinis nusikaltimas buvo įvykdytas kitoje valstybėje narėje nei gyvena kompensacijos pareiškėjas, pareiškėjas turi teisę pateikti pareiškimą pastarosios valstybės narės institucijai ar bet kuriai kitai įstaigai.

2 straipsnis

Atsakomybė už kompensacijos išmokėjimą

Kompensaciją išmoka valstybės narės, kurios teritorijoje įvykdytas nusikaltimas, kompetentinga institucija.

3 straipsnis

Atsakingos institucijos ir administracinė procedūra

1. Valstybės narės įsteigia arba paskiria vieną ar keletą institucijų ar bet kokių kitų įstaigų (toliau – padedančioji institucija ar institucijos) atsakingomis už 1 straipsnio taikymą.

2. Valstybės narės įsteigia arba paskiria vieną ar keletą institucijų ar bet kokių kitų įstaigų, atsakingomis už sprendimų dėl kompensacijos pareiškimų priėmimą (toliau – sprendžiančioji institucija ar institucijos).

⁽¹⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

8 straipsnis

Papildomos informacijos prašymai

Jei reikia, padedančioji institucija suteikia bendrą pagalbą pareiškėjui, jei sprendžiančioji institucija paprašo pateikti papildomos informacijos.

Pareiškėjo prašymu vėliau ji nedelsdama tiesiogiai perduoda ją sprendžiančiajai institucijai, jei reikia, pridėdama bet kokios perduodamos pagalbinės dokumentacijos sąrašą.

9 straipsnis

Pareiškėjo išklausymas

1. Jei sprendžiančioji institucija pagal savo valstybės narės teisės aktus nusprendžia išklausti pareiškėjo ar bet kokio kito asmens kaip liudininko ar eksperto, ji gali susisiekti su padedančiąja institucija, kad susitartų dėl:

- a) asmens (-ų) išklausymo tiesiogiai sprendžiančiojoje institucijoje pagal jos valstybės narės teisės aktus, naudojant, pvz., telefono ar vaizdo konferencijos technologijas; arba
- b) asmens (-ų) išklausymo padedančiojoje institucijoje pagal jos valstybės narės teisės aktus, kuri vėliau perduos išklausymo protokolą sprendžiančiajai institucijai.

2. Tiesioginis išklausymas pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą gali vykti tik bendradarbiaujant su padedančiąja institucija ir savanoriškai, sprendžiančiajai institucijai neturint teisės taikyti prievartos priemonių.

10 straipsnis

Sprendimo perdavimas

Po to, kai bus priimtas sprendimas, sprendžiančioji institucija siunčia sprendimą dėl pareiškimo kompensacijai gauti standartinė forma, nurodyta 14 straipsnyje, pareiškėjui ir padedančiajai institucijai nedelsdama, laikydamasi nacionalinių teisės aktų.

11 straipsnis

Kitos nuostatos

1. Informacija, kuria institucijos keičiasi pagal 6–10 straipsnius, pateikiama:

- a) valstybės narės, kurios institucijai informacija siunčiama, valstybinėmis kalbomis arba viena iš valstybinių kalbų, kuri atitinka vieną iš Bendrijos institucijų kalbų; arba
- b) kita Bendrijos institucijų kalba, kurią kaip priimtina nurodė ta valstybė narė;

išskyrus:

- i) visą sprendžiančiosios institucijos priimtų sprendimų tekstą, kurio kalbų vartojimą reglamentuoja jos valstybės narės teisės aktai;
- ii) išklausymo pagal 9 straipsnio 1 dalies b punktą protokolus, kurių kalbas nustato padedančioji institucija; tai turi būti viena iš Bendrijos institucijų kalbų.

2. Padedančioji institucija iš pareiškėjo ar sprendžiančiosios institucijos negali reikalauti jokios sąnaudų ar išlaidų kompensacijos už jos pasinaudotas paslaugas pagal 1–10 straipsnius.

3. Pareiškimo formoms ir kitai dokumentacijai, perduodamai pagal 6–10 straipsnius, netaikomi autentiškumo patvirtinimo ar jokie kiti lygiaverčiai formalumai.

II SKYRIUS

NACIONALINĖS KOMPENSAVIMO SCHEMOS

12 straipsnis

1. Pagal šią direktyvą parengtos taisyklės dėl kompensacijų gavimo užsienyje veikia pagal valstybių narių kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, padarytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms schemas.

2. Visos valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinės taisyklės numatytų kompensacijų smurtinių tyčinių nusikaltimų, padarytų atitinkamose jų teritorijose, aukoms schemas, kurios garantuotų sąžiningą ir atitinkamą kompensaciją aukoms.

III SKYRIUS

ĮGYVENDINIMO NUOSTATOS

13 straipsnis

Informacija, kurią reikia nusiųsti Komisijai, ir vadovas

1. Ne vėliau kaip 2005 m. liepos 1 d. valstybės narės turi nusiųsti Komisijai tokią informaciją:

- a) institucijų, įsteigtų arba paskirtų pagal 3 straipsnio 1 ir 2 dalis, sąrašą, įskaitant, jei reikia, informaciją apie specialiąją ir teritorinę šių institucijų jurisdikciją;
- b) nurodyti 11 straipsnio 1 dalies a punkte minimą (-as) kalbą (-as), kurias institucijos gali pripažinti taikant 6–10 straipsnius ir oficialią kalbą ar kalbas, išskyrus jų gimtąją, kuri arba kurios yra jai priimtinos pareiškimams perduoti pagal 11 straipsnio 1 dalies b punktą;

- c) informaciją, nustatytą pagal 4 straipsnį;
d) pareiškimo kompensacijai gauti formas.

Valstybės narės informuoja Komisiją apie bet kokius vėlesnius šios informacijos pasikeitimus.

2. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, parengia ir paskelbia internete vadovą su informacija, kurią valstybės narės pateikia pagal šio straipsnio 1 dalį. Komisija atsakinga už pasirūpinimą reikiama vadovo vertimais.

14 straipsnis

Standartinė pareiškimų ir sprendimų perdavimo forma

Pareiškimų ir sprendimų 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka standartinės formos turi būti parengtos ne vėliau kaip iki 2005 m. spalio 31 d.

15 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas.
2. Darant nuorodą į šį straipsnį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 3 ir 7 straipsniai.
3. Komitetas patvirtina savo darbo tvarkos taisykles.

16 straipsnis

Centrinės ryšių palaikymo atstovybės

Valstybės narės paskiria centrinės ryšių palaikymo atstovybes, skirtas:

- a) padėti įgyvendinti 13 straipsnio 2 dalį;
- b) palaikyti artimą bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija tarp valstybių narių padedančiųjų ir sprendžiančiųjų institucijų;
- c) teikti pagalbą ir ieškoti sprendimų iškilus bet kokiems sunkumams, kurių gali būti taikant 1–10 straipsnius.

Ryšių palaikymo atstovybės reguliariai posėdžiauja.

17 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Ši direktyva neuždraudžia valstybėms narėms:

- a) nustatyti ar išlaikyti nusikaltimų aukoms ir bet kokiems kitiems nuo nusikaltimų nukentėjusiems asmenims palankesnes nuostatas;

- b) nustatyti ar išlaikyti nuostatas, skirtas kompensuoti ne jų teritorijoje padarytų nusikaltimų aukoms ar bet kokiems kitiems nuo tokių nusikaltimų nukentėjusiems asmenims bet kokiomis sąlygomis, kurias valstybė narė gali tuo tikslu nustatyti.

18 straipsnis

Įgyvendinimas

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2006 m. sausio 1 d., įgyvendina šią direktyvą, išskyrus 12 straipsnio 2 dalį, kurios įgyvendinimo data yra 2005 m. liepos 1 d. Jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai.
2. Valstybės narės gali numatyti, kad šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės būtų taikomos tik pareiškėjams, kurie nukentėjo nuo nusikaltimų, padarytų vėliau kaip 2005 m. birželio 30 d.
3. Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
4. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų vidaus teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

19 straipsnis

Peržiūrėjimas

Ne vėliau kaip 2009 m. sausio 1 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ataskaitą apie šios direktyvos taikymą.

20 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

21 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge, 2004 m. balandžio 29 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. McDOWELL